

Psychologická linie estetiky

Různé významy pojmu psychologie

- a) metafyzické teorie zabývající se lidskou duší
- b) experimentální estetika
- c) průzkum psychologie umělce i diváka
- d) teorie emocí

Wilhelm Maximilian Wundt (1832 - 1920)

- založil na univerzitě v Lipsku první psychologickou laboratoř
- zkoumal zrak, pozornost, emoce a paměť
- Dílo - Základy fyziologické psychologie (1874) - vědecký výzkum hudby a výtvarného umění

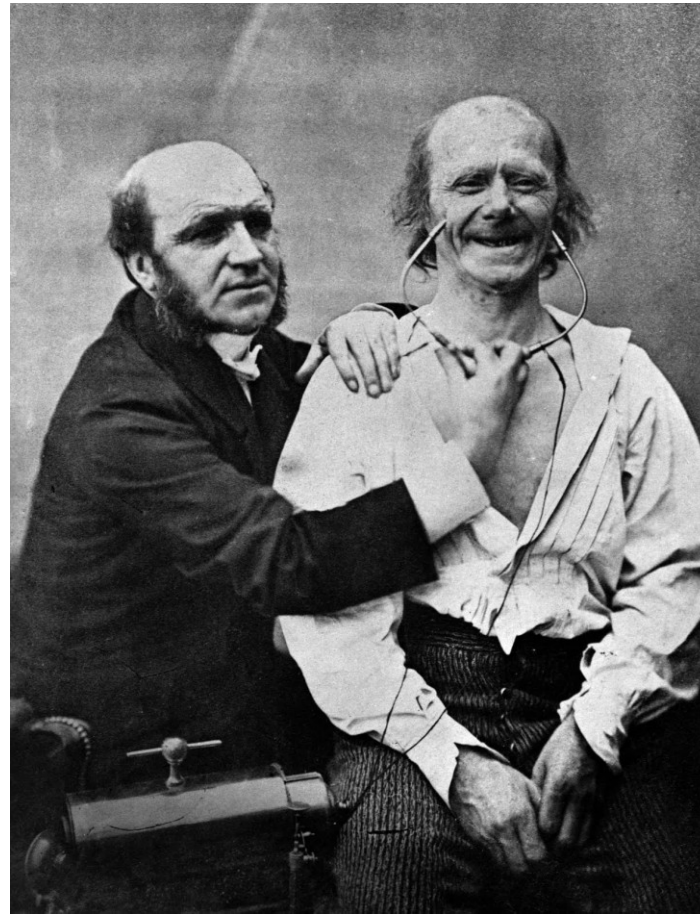

Wundtovy experimenty

- Wundt se svými studenty trávil hodiny posloucháním metronomu - účinky rytmu na naši psychiku
- zjišťuje jak reagujeme na různé barvy
- Wundt zjišťuje, že experimenty s jednotlivými elementy estetického zážitku nestačí k vysvětlení jeho komplexního působení

Guillaume Duchenne de Boulogne - katalogizace emocí

Edward Bullough – teorie estetické distance

Edward Bullough – teorie estetické distance

- můžeme zaujmout dva různé postoje k určitému jevu
- a) praktický - jak lze využít daný jev pro naše potřeby a cíle
- b) estetický - odstup od jevu, vnímání estetických kvalit

- estetická distance je pohyblivá, má dva póly

- a) poddistancování - <https://www.youtube.com/watch?v=rCYfrAPEz38>
- b) předdistancování - <https://www.youtube.com/watch?v=c80-nyjP9Hg>

Wilhelm Worringer (1881-1965)

- jeho teoretické dílo založeno na dvou pojmech abstrakce a vcítění
- v dějinách umění střídavě převládá buď abstrakce nebo vcítění (někdy se oba kombinují)
- definice vcítění - výsledkem přátelského vztahu ke světu, subjekt do objektu vkládá svou životní sílu, naplnění, snažení a následně je v tom objektu prožívá, vciťujeme se především do děl, která připomínají živé organismy
- definice abstrakce - vyjádření hrůzy a úzkosti ze světa kolem nás (nejednoznačnost a nepřehlednost světa kolem nás), zvěčnění předmětu (jeho redukce na abstraktní formu) - výsledkem uklidnění
- tyto dvě tendence jsou dvojicí, která charakterizuje uměleckou tvorbu

Dílo - Problematika formy v gotice (1910)

- Domorodý umělec - abstrakce

- moderní člověk - abstrakce

Psychoanalýza

- zakladatel psychoanalýzy - **Sigmund Freud**
- rozdělení lidského já do tří úrovní:

Id:
Instincts

Ego:
Reality

Superego:
Morality

- Id – ono – pudy - oblast primitivních pudů usilujících o vybití
- Ego – já – vědomí - logika, zdravý rozum, schopnost potlačit pudy.
- Superego – nadjá - vědomá oblast osobnosti, rodičovské příkazy a zákazy, společenské normy
- Freud se soustředá na sféru nevědomí, které je sídlem vytěsněných traumatických zážitků, tyto zážitky se ale vrací ve formě neurózy, léčba neuróz prostřednictvím výkladu snů

- kniha Výklad snů – 1899
- k nevědomí se lze dostat prostřednictvím snů
- Ego provádí cenzuru pudových přání a obsahů, které pocházejí z nevědomí
- Transformace nevědomých materiálů do umírněnější formy

- Sen má
 - a) manifestní obsah
 - b) latentní obsah

- Úkol dešifrovat skrytý smysl snu, určit původ neurózy

Věčný svit neposkvrněné mysli

- Ústřední hrdina spí a pohybuje se ve své paměti
- Objevují se zde jeho potlačená přání
- Předměty, objekty i prostředí mají symbolický význam
- Psychoanalytický výklad

Freud a umění

- zdrojem umělecké tvorby je princip sublimace
- pokusy o analýzu umění
- stanovil rovnítko mezi osobností umělce a jeho dílem
- metoda analýzy snu připomíná interpretace uměleckého díla - malířství, film

Psychoanalýza a umění

- Freud měl významný vliv na moderní umění
- Expresionismus – umělec zobrazuje svá nevědomá přání i obavy
- Počátek 20. století - módní zobrazování duševních poruch a nevyrovnaných psychologických stavů
- Surrealismus - požadavek oproštění od morálky, návrat k pudům, instinktům, odvrát od rozumu

Výzkum psychických poruch jako inspirace pro uměleckou tvorbu

